

9. Plastics – the Facts 2020. An analysis of plastics production, demand and waste data. URL: https://plasticseurope.org/application/files/5716/0752/4286/AF_Plastics_the_facts-WEB-2020-ING_FINAL.pdf
10. OECD. Improving Plastics Management: Trends, policy responses, and the role of international co-operation and trade. URL: <https://www.oecd.org/environment/waste/policy-highlights-improving-plastics-management.pdf>
11. Plastics Europe unveils the next step in its journey of transformation. URL: https://plasticseurope.org/application/files/8016/1125/2189/AF_Plastics_the_facts-WEB-2020-ING_FINAL.pdf
12. EU action to tackle the issue of plastic waste. URL: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/RW20_04/RW_Plastic_waste_EN.pdf
13. Global Plastic Recycling Market Report 2021: Rise in the Demand for Plastics in Diverse Industry Practices. URL: <https://www.globenewswire.com/en/news-release/2021/08/23/2284743/28124/en/Global-Plastic-Recycling-Market-Report-2021-Rise-in-the-Demand-for-Plastics-in-Diverse-Industry-Practices.html>
14. The Global Commitment 2020 Progress Report. Ellen MacArthur Foundation URL: <https://www.newplasticseconomy.org/assets/doc/Global-Commitment-2020-Progress-Report.pdf>
15. Ude A.U., Zulkifli. L.D. An Overview of Plastic Waste Generation and Management in Food Packaging Industries. Recycling. № 6. 2021. P. 12-25. URL: <file:///C:/Users/denis/Downloads/recycling-06-00012-v2.pdf>

УДК 364.22

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ЗАГОСТРЕННЯ ПРОБЛЕМ БІДНОСТІ В УКРАЇНІ

А. Ю. Зулінська, М. О. Кримова

Анотація. У статті досліджено вплив пандемії коронавірусу на загострення проблем бідності в Україні. Проаналізовано Цілі сталого розвитку, та їх першочергових завдань, котрі потребують консолідації зусиль усього світового товариства, щодо проблеми бідності. За останні роки було зроблено багато роботи, але, незважаючи на позитивний прогрес у подоланні цього негативного явища, бідність знову набирає обертів через прогрес промислової революції та надзвичайну ситуацію, спричинену пандемією коронавірусу COVID-19. Однак цей процес ускладнюється тим, що бідність поширюється серед працездатного населення. Це явище матиме багато негативних наслідків, тому сьогодні подолання бідності все ще є важливою проблемою, з якою стикаються уряди та суспільства у всьому світі. З огляду на це, стаття має на меті вивчити феномен української робітничої бідності, вивчити основні причини та наслідки бідності українських робітників та висунути пропозиції щодо подолання цього явища. Аналіз рівня бідності українського населення та робітників показує, що уряд та населення по-різному розуміють бідність, про що свідчать офіційні дані: згідно з методом, що використовується для розрахунку бідності, бідність зменшилася, але згідно з опитуваннями домогосподарств, більшість людей вважають себе дуже бідними.

Ключові слова: пандемія COVID-19, бідність працюючих, прожитковий мінімум, винагорода за працю, заробітна плата, неповна зайнятість, наслідки бідності.

Актуальність теми. Подолання бідності – одна з ключових глобальних проблем сучасності. Вона є однією з найважливіших соціально-економічних проблем України. За останні роки економіка нашої держави та її позиція на світовій арені значно знизилась, це пов'язано зі збільшенням відсотку бідних у суспільстві. Згідно зі статистичними даними Організації Об'єднаних Націй, за межею бідності проживає більше 80 відсотків українців. Не дивлячись на те, що бідність з'явилась не сьогодні та є не тільки наслідком криз та прорахунків у проведенні реформ, сьогодні вона перетворилась на глобальну проблему майбутнього. Економічні кризи, які стали невід'ємною рисою сучасності, впливають на рівень життя населення. Зростання цін, невідповідність доходів різних груп населення не дозволяють забезпечити мінімальний прожитковий мінімум і визначають запобігання та подолання бідності як одну з найактуальніших глобальних проблем сучасності. Тому, ця тема є актуальною та важливою.

Аналіз останніх публікацій з проблеми. Нинішня економічна ситуація у світі та загострення бідності спонукали до активних досліджень з цього питання соціологами,

економістами, психологами та політиками. Дослідженням проблеми бідності та шляхів її подолання в умовах глобалізації займаються Д. Гелді, Н. Бердсол, А. Булатов, В. Панков та Ю. Столярчук [1].

Бідність у соціально-економічному аспекті досліджують провідні вчені: Я. Архангельський, А. Бородин, І. Гнібенко, Р. Дарендорф, Є. Лібанова, В. Кравченко, Н. Коваленко, О. Новікова, І. Приходько, Л. Черенко. Але проблеми нерівномірного розподілу, перерозподілу доходів та розшарування населення, виникнення та поширення бідності в умовах невизначеності, а також основні шляхи та форми подолання бідності в Україні щодо COVID-19 досі недостатньо визначені [2].

Метою статті є дослідження впливу пандемії COVID-19 на загострення проблем бідності в Україні.

Викладення основного матеріалу. Основним джерелом бідності у нашій країні є проблема невідповідності рівня заробітної плати реальній вартості робочої сили на ринку праці. Тобто, оплата праці настільки мала, що люди не мають змоги задовільнити свої власні потреби. Одним з головних чинників бідності є великий рівень безробіття, що являє собою таку соціально-економічну ситуацію в суспільстві, за якої частина працездатних громадян не може знайти роботу, на яку вони заслуговують та яку вони здатні виконувати. Бідність в Україні характеризується: низьким рівнем життя населення; поширенням бідності серед працюючих громадян; майновим розшаруванням населення; високою питомою вагою людей, що відносять себе до бідних; низьким рівнем соціальних стандартів; недосконалістю податкової системи; заборгованістю із виплати заробітної плати; високим рівнем безробіття серед молоді та осіб передпенсійного віку.

У розрізі соціально-демографічних груп населення, показники бідності у передковідні роки характеризувалися такими даними:

рівень бідності серед працюючих: за відносним критерієм за витратами у 2018 році склав 19,2 % (2017 рік – 18,3 %); за абсолютним критерієм за доходами нижче фактичного прожиткового мінімуму у 2018 році зменшився на 0,6 в. п. і склав 42,0 % (2017 рік – 42,6 %);

рівень бідності серед осіб пенсійного віку (непрацюючих) у 2018 році: за відносним критерієм за витратами склав 22,6 % (2017 рік – 21,0 %); за абсолютним критерієм за доходами нижче фактичного прожиткового мінімуму знизився на 0,6 в. п. і склав 53,7 % (2017 рік – 54,3 %);

рівень бідності серед дітей віком 0–17 років у 2018 році: за відносним критерієм за витратами склав 29,3 % (2017 рік – 29,2 %); за абсолютним критерієм за доходами нижче фактичного прожиткового мінімуму зменшився на 1,6 в. п. і склав 61,1 % (2017 рік – 62,7 %);

рівень бідності серед осіб віком 16–19 років у 2018 році: за відносним критерієм за витратами склав 29,5 % (2017 рік – 25,4 %); за абсолютним критерієм за доходами нижче фактичного прожиткового мінімуму склав 62,2 % (2017 рік – 56,2 %) [3].

Найбільш вразливими верствами населення до пандемії коронавірусу визначались: люди пенсійного віку; багатодітні сім'ї; діти, віком до 18 років; безробітні.

У розрізі окремих соціально-демографічних та соціально-економічних груп населення можна побачити, що найбільш вразливими групами є – старші пенсіонери (зростання рівня бідності на 19,1 в. п. по відношенню до рівня 2019 р.) та діти віком до 18 років (на 17,3 в. п.). Діти традиційно є однією з найбільш ризикових груп, і навіть наявність дитячих допомог не дуже допомагатиме в разі втрати роботи або заробітку навіть хоча б одним з батьків. В інших групах населення зростання рівня бідності очікується у розмірі 16–17 в. п. [3]

У 2019 році можна було спостерігати позитивні зміни розмірів абсолютної бідності. За даними статистики, у 2019 році рівень бідності за витратами нижче фактичного прожиткового мінімуму зменшився з 45,0 до 41,4 %, а за доходами – з 29,3 до 24,3 %. Дана позитивна динаміка спостерігалася за умов підвищення розміру фактичного прожиткового мінімуму на 12,3 %. Варто зазначити, що за останні два роки не відбувалося зростання відносної бідності, що свідчить про поширення позитивних суспільства. За відносним національним критерієм (75 % медіани сукупних витрат) відбулося ледь помітне зниження

рівня бідності (з 24,7 до 24,4 %), а за відносним критерієм з використанням еквівалентної шкали ЄС (60 % медіани сукупних доходів) – навпаки, незначне, в межах похибки, зростання показника (з 10,7 % до 11,2 %). Тому, можна стверджувати, що період 2017–2019 років став початком виходу як з економічної, так із соціальної кризи [2].

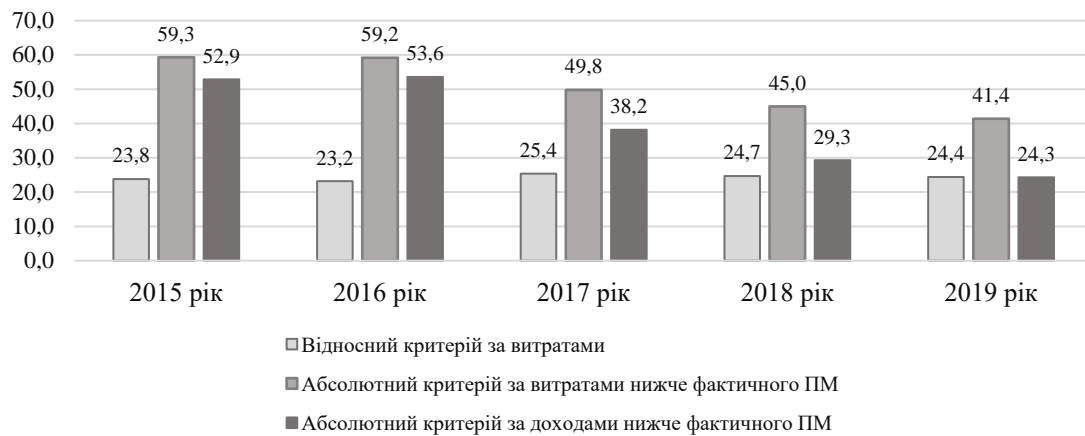

Рис. 1. Динаміка рівня бідності в Україні (2015–2019 рр.) [2]

Проте, через COVID-19 абсолютна бідність у 2020 році зросла на 5,8 процентного пункту (з 37,8 % до 43,6 %) порівняно з 2019 роком. Це зростання стає ще більшим, якщо порівняти новий рівень бідності (включаючи COVID-19) із значенням, яке відбулося в 2020 році (без урахування COVID-19): 16,4 процентного пункту (з 27,2 % до 43,6 %).

Насамперед, ситуація з COVID зокрема, посилення карантинних обмежень, негативно вплинула на матеріальний стан суспільства, збільшення кількості безробітних, зниження фінансової спроможності. Згідно зі статистичними даними, найвищий рівень бідності спостерігався у таких областях: Дніпропетровська – 25,2 %, Чернігівська – 24,1 %, Кіровоградська – 23,4 %, Чернівецька – 23,3 %, Полтавська – 23,2 %. З іншого боку, найнижчий рівень бідності характерний для таких областей, як: Хмельницька – 16,4%, Харківська – 17,6 %, Сумська – 17,2 %, Івано-Франківська – 18,5 % та Київська – 13,8 % (рис. 2).

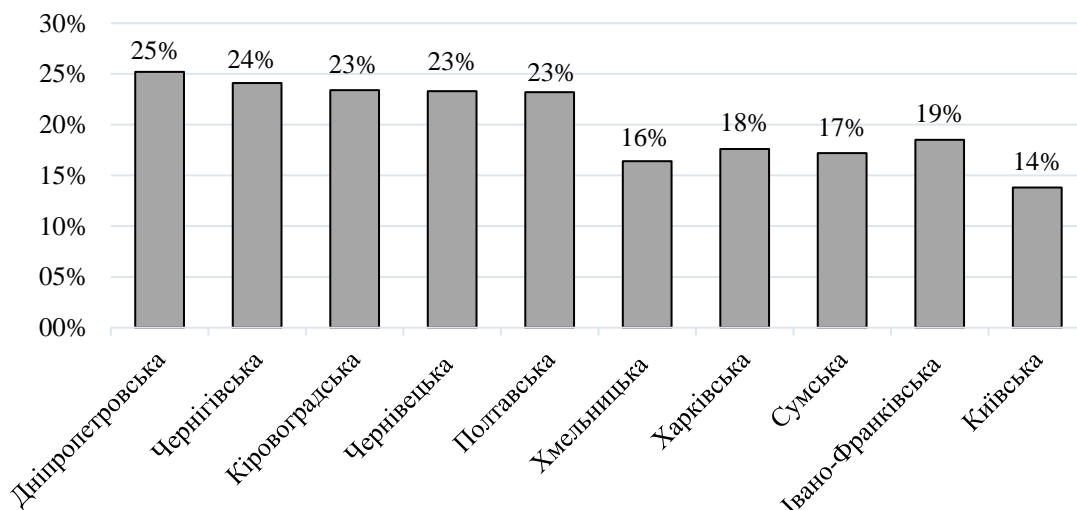

Рис. 2. Визначення рівня абсолютної бідності в Україні станом на 2020 рік [2]

Аналіз показує, що рівень бідності значно зріс внаслідок карантинних заходів щодо COVID-19, а дитяча бідність зросла ще більше. В цілому, найбільш вразливими з точки зору соціально-економічного впливу COVID-19 є сім'ї, які не можуть диверсифікувати свої доходи [8, с. 70]. Нині пандемія коронавірусу загострила негативні тенденції розвитку

країни та призвела до ще більшого зростання бідного населення. Внаслідок пандемії COVID-19 близько 130 мільйонів людей опинилися в ризику бідності.

Основними причинами бідності під час пандемії є: збільшення кількості безробітних; посилення карантинних обмежень; занепад малого бізнесу через заборони; масові скорочення на підприємствах; збільшення захворюваності населення; посилення карантину; збільшення смертності.

Внаслідок вище вказаних причин, більшість українців були змушені брати відпустки за власний кошт, звільнитись за власним бажанням, дистанційно працювати за умов неповного робочого дня, що призводило до зменшення доходів, тобто погіршення матеріального стану суспільства.

Основною ознакою бідності є те, що в нашій країні загострилась проблема бідності серед працівників. Працівники мають стабільне джерело доходу, але не можуть жити повноцінним життям. За даними Держслужби відомо, що в Києві, Одесі, Харкові, Львові, Сумах, Дніпрі мають вищу освіту близько 80–90 % безробітних [3]. На початок 2019 року кількість безробітних становила 1,7 млн, зареєстрованих безробітних на кінець лютого поточного року – 383,7 тисяч осіб, з них допомогу по безробіттю отримували 82,5 %. Більше половини, а точніше 52,3 % від загальної кількості безробітних, становили жінки [4]. Але вже у 2020 році ці показники значно збільшились. Поточні умови пандемії підкреслюють необхідність розвитку віртуальної зайнятості та діджиталізації у всіх сферах роботи, прийняття обґрунтованих рішень для підтримки бізнесу та розширення соціальної підтримки для запобігання бідності в умовах дистанційної роботи.

Отже, на основні фактів, бачимо, що за пандемії коронавірусу, в категорію бідного населення потрапила працююча категорія населення, внаслідок тимчасової або абсолютної втрати місця роботи, втрати бізнесу, ліквідації джерел прибутку внаслідок неспроможності вести власний бізнес.

На початку запровадження карантину (березень 2020 року) 47 % українців боялися серйозних наслідків епідемії, 69% сказали, що вони вже страждали від неї [5]. За місяць, за даними КМІС, відсоток людей, стурбованих економічними наслідками карантину, склав вже 54 % [5].

За даними Info Sapiens, у березні 2020 року 60 % респондентів сказали, що зазнали фінансових втрат, у т. ч. через: зменшення регулярного доходу (38 %), повну втрату доходу (16 %) та втрату роботи (14 %). Лише 46 % респондентів очікують отримати повну заробітну плату в березні, тоді як майже кожен другий респондент вважає, що їм виплачуватимуть лише за відпрацьовані дні; 29 % українців заявили, що бояться втратити роботу внаслідок карантину, а 34 % – скорочення своїх регулярних доходів. У більшості випадків у разі втрати доходу (як серед тих, хто вже втратив, так і серед тих, хто має потенційну загрозу), населення матиме достатньо грошей на один – два місяці (34 % повідомили про це) [6].

Уряд виділив додаткові кошти на допомогу безробітним під час коронавірусної кризи. Зокрема, він запровадив допомогу по тимчасовому безробіттю, у т. ч. з фонду протидії безробіттю COVID-19. Пік таких виплат припав на липень 2020 року [7].

Незважаючи на зусилля держави допомогти людям, які втратили роботу, середній номінальний розмір допомоги по безробіттю у 2020 році навіть зменшився у гривневих еквівалентах. За даними Державного центру зайнятості за січень - листопад – на 309 грн. У доларах – від 164 до 126 доларів на місяць [7]. Крім того, держава оголосила про одноразову виплату чинним одержувачам допомоги на дітей-інвалідів. Пропонується зменшити вимоги до участі у програмі допомоги малозабезпеченим верствам населення, продовжити термін виплати та спростити процедуру включення до цієї програми.

Висновки. Отже, можемо зробити висновки, що ситуація з пандемією коронавірусу загострила рівень бідності в країні. Насамперед, постраждали працюючі люди, які внаслідок скорочень, закриття підприємств, неспроможності вести власний бізнес через неприбутковість, карантинні обмеження, втратили роботу та можливість забезпечувати себе

усім необхідним. За період COVID-19 рівень бідності зріс удвічі, а саме з 41,4 % до 82 %, що свідчить про надзвичайно стрімке погіршення рівня життя людей.

В Україні проблема бідності не обговорювалася активно протягом останніх п'яти років через деякі досягнення уряду щодо скорочення бідності та вирішення інших соціально-економічних проблем. Водночас феномен бідності серед працівників є надзвичайно негативним явищем і свідчить про нездатність ринку праці ефективно функціонувати.

Сьогодні, в умовах кризи, в якій опинилася наша країна, як і інші країни світу у зв'язку з пандемією коронавірусу, слід приймати кардинальні рішення для вирішення цієї проблеми, а саме, знижувати податки для малого бізнесу, який знаходиться у критичній ситуації, виплачувати допомогу категорії людей, які втратили джерело доходу та допомагати у подальшому працевлаштуванні, продовжувати соціальні виплати людям, які ризикують життям та рятують хворих на COVID. Саме завдяки спільним зусиллям, держава зможе подолати загострення бідності і хоча б повернутись до показників попередніх років.

Аннотация. В статье исследовано влияние пандемии корона вируса на обострение проблем бедности в Украине. Проанализированы Цели устойчивого развития, и их первоочередных задач, которые требуют консолидации усилий всего мирового сообщества, по проблеме бедности. За последние годы было сделано много работы, но, несмотря на положительный прогресс в преодолении этого негативного явления, бедность снова набирает обороты из-за прогресса промышленной революции и чрезвычайной ситуации, вызванной пандемией коронавируса COVID-19. Однако этот процесс осложняется тем, что бедность распространяется среди трудоспособного населения. Это явление будет иметь много негативных последствий, поэтому сегодня преодоления бедности все еще является важной проблемой, с которой сталкиваются правительства и общества во всем мире. Учитывая это, эта статья имеет целью изучить феномен украинского рабочей бедности, изучить основные причины и последствия бедности украинских рабочих и выдвинуть предложения по преодолению этого явления. Анализ уровня бедности украинского населения и рабочих показывает, что правительство и население по-разному понимают бедность, о чем свидетельствуют официальные данные: согласно методу, который используется для расчета бедности, бедность уменьшилась, но согласно опросам домохозяйств, большинство людей считают себя очень бедными.

Ключевые слова: пандемия COVID-19, бедность работающих, прожиточный минимум, вознаграждение за труд, заработная плата, неполная занятость, последствия бедности.

Abstract. The article examines the impact of the Crown virus pandemic on the exacerbation of poverty in Ukraine. The Sustainable Development Goals and their priorities, which need to consolidate the efforts of the entire world community on the problem of poverty, are analyzed. Much work has been done in recent years, but despite positive progress in overcoming this negative phenomenon, poverty is regaining momentum due to the progress of the industrial revolution and the emergency caused by the COVID-19 coronavirus pandemic. However, this process is complicated by the fact that poverty is spreading among the working population. This phenomenon will have many negative consequences, so today poverty eradication is still an important challenge facing governments and societies around the world. In view of this, this article aims to study the phenomenon of Ukrainian labor poverty, to study the main causes and consequences of poverty of Ukrainian workers and to make proposals for overcoming this phenomenon. The analysis of the poverty level of the Ukrainian population and workers shows that the government and the population have different understandings of poverty, as evidenced by official data: according to the method used to calculate poverty, poverty has decreased, but according to household surveys, most people consider themselves very poor.

Key words: COVID-19 pandemic, in-work poverty, subsistence level, wages, wages, underemployment, consequences of poverty.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бородчук Н., Черенько Л. Боротьба з COVID-19 в Україні: початкові оцінки впливу на бідність. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/media/5811/file/COVID%20impact%20on%20poverty%20ukr.pdf>.
2. Вплив коронавірусної кризи на бідність: перші наслідки для України. URL: https://idss.org.ua/arhiv/poverty_forecast.pdf.
3. Задорожна С. М. Інституційні механізми подолання бідності в Україні. Публічне адміністрування: наукові дослідження та розвиток. 2016. № 2. С. 37–55.
4. ООН: більше мільярда людей можуть опинитись у бідності через пандемію COVID-19. URL: <https://www.dw.com/uk/oon-bilshe-miliarda-liudei-mozhut-zh-tyty-u-bidnosti-do-2030-roku-cherez-pandemiiu-covid-19/a-55809216>.

5. Пятин А. Всемирный банк спрогнозировал первый за 20 лет скачок числа «крайне бедных» из-за COVID-19. URL: [https://www.forbes.ru/newsroom/ finansy-i-investicii/410753-vsemirnyy-bank-sprognoziro val-pervyy-za-20-let-kachok-chisla](https://www.forbes.ru/newsroom/finansy-i-investicii/410753-vsemirnyy-bank-sprognoziro-val-pervyy-za-20-let-kachok-chisla).

6. Україна на карантині: моніторинг суспільних настроїв [Електронний ресурс] // Соціологічна група «Рейтинг». – 2020. URL: http://ratinggroup.ua/files/ratinggroup/reg_files/rg_ua_cc_iii_wave_press.pdf

7. Цілі сталого розвитку 2016–2030. Представництво ООН в Україні: веб-сайт. URL: [http://www.un.org.ua/ ua/tsili-rozvytku-tysiacholitia/tsili-staloho-ozvytku](http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholitia/tsili-staloho-ozvytku) (дата звернення: 22.04.2020).

8. Хомяк М. Бідність в Україні у показниках соціальної статистики. Соціологічні студії. 2013. № 2 (3). С. 70–76.

УДК 331.5:005.95-051:004.67

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ АДАПТАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ ЗА ГІБРИДНОГО ФОРМАТУ ЗАЙНЯТОСТІ

А. В. Коваленко, Г. В. Середя

Анотація. В статті розглянуто сучасний стан ринку праці в умовах дистанційної зайнятості, зокрема цифрові інструменти адаптації персоналу. Досліджено елементи онбордингу і приклади їх використання на практиці в різних з сферою діяльності компаніях. Наведено ефективність використання цифрових інструментів в автоматизації HR-процесів.

Ключові слова: адаптація персоналу, цифрові інструменти адаптації, онбординг.

Вступ. Сучасні умови ринку праці: віддалена процедура найму, тривала соціально-психологічна адаптація працівників, високий рівень цифровізації економіки та інноваційність інформаційно-комунікаційних технологій диктують нові вимоги до працівників, що відображається на пошуку нових механізмів узгодження якісних параметрів людського ресурсу в процесі його використання. Таким чином, все актуальнішим стає питання: як покращити процес входження в організацію нового працівника, які методики та інструменти при цьому будуть дійсно дієвими та ефективно розвиватимуть компетентності персоналу в процесі роботи.

Формування, впровадження процесів та теоретико-методологічну систему адаптації персоналу широко досліджено у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі. Так, питанню адаптації персоналу приділяють увагу такі вітчизняні науковці: О. Кобцева, В. Притула, Н. Кібанов, Г. Обруч. [1]

Зокрема, цифровізацію інструментарію адаптації в своїх дослідженнях висвітлюють сертифіковані коучі та спікери, вчені та практики Н. Березова, К. Бабіч, К. Сікаренко, В. Жуковська, Г. Бей, Г. Середя. [2]

Ринок цифровізації HR-технологій та основні тенденції досліджують міжнародні консалтингові організації: Glassdoor, iCIMS, OC Tanner. Однак, зміни в умовах ведення господарської діяльності, викликані карантинними заходами та обмеженнями, спричиняють необхідність дослідження та пошуку нових технологій, переважно дистанційної, адаптації персоналу.

Метою дослідження є опрацювання сутності системи адаптації персоналу в умовах дистанційної зайнятості, дослідження дієвих інструментів цифрової адаптації персоналу та впровадження в систему HR-менеджменту.

Основні результати дослідження.

Гібридний формат зайнятості (гнучкий – поєднання очної та дистанційної праці) – це нова реальність, яка набирає швидких обертів по всьому світу. Так, у зв'язку з пандемією ринок праці зазнає нових трансформацій і гібридна зайнятість стає закономірністю не лише у сфері IT, а й в юридичних компаніях (50 %), бухгалтерії та фінансах (42 %), аналітиці (40 %), маркетингу (42 %), HR (31 %) [3].